

סרטים

טריפו של שנות ה-80

את סרטו החדש של הבמאי הצרפתי פרנסואה טריפו, המטרו האחרון, שלכבוד הצגת הבכורה שלו בישראל שהכנסותיה קודש לבית-החולים תל-השומר, מבקר ה- במאי בישראל, אפשר לתאר בכל מיני דרכים מתחכמות. אפשר, למשל, לומר שזהו ז'ול ודיים עם סוף מאושר, או שזה הלילה האמריקאי של התיאטרון, או שזה אל תירו בפסנתרן עם פאשיסטים תחת גאנגסטרים.

בדרך הסארקזם אפשר להעלות את ההנחה, שאילו טריפו של 1955 היה רואה את הסרט של טריפו ב-1980, היה בוודאי קוטל אותו באכזריות. כי שהרי יש בו כל מה שהיה שגוא על הגל החדש הצרפתי בתחילתו: הפקה גדולה, מצולמת ב- אולפן, בין תיאורות, עם כוכבים גדולי ועם בעיה גדולה וחובקת עולם.

בכל הדברים הללו יש משהו מן ה- אמת. אבל הסתפקות במבט שטחי כזה על המטרו האחרון תעשה עוול לסרט, ל- במאי, ולצופים גם יחד.

יצירה אחת. אין ספק שהמטרו האחרון הוא מעין טיול במרחבי יצירתו של טריפו, ואפשר למצוא בו מרכיבים מכל

קתרין דנב בתפקיד מאריון סטיינר בסרטו של פרנסואה טריפו, "המטרו האחרון"
תיצוניות מושלמת ושליטה עצמית מופלאה

של במאי האשליה הגדולה וחוקי המישור, אכן מנסה בסרטו החדש לצעוד צעד נוסף, עם העולם שהוא נושא בחובו מאז החל ליצור. לא זו בלבד שאין בכך כל רע, אלא להיפך. זאת אולי ההוכחה ה- אמיתית לכך, שאותה תיאוריה שבה דגל טריפו מאז החל דרכו כמבקר-קולנוע, ה- תיאוריה של "מחבר סרט" המותיר חותמו האישי על כל מה שהוא עושה, היא בעלת תוקף לפחות במיקרה שלו.

המטרו האחרון, כרבים מסיפוריו של טריפו, הוא בראש וראשונה סיפור-אהבה: בין מאריון סטיינר, שחקנית במה ההופכת למנהלת תיאטרון בפאריס בעת הכיבוש הנאצי, לבין בעלה, לוקאס סטיינר, המנהל האמיתי של התיאטרון, המסתתר במר- תף של האולם שהיה פעם בהנהלתו. הוא מקשיב בעזרת צינורות החימום למה ש- מתרחש על הבמה, ומעביר את הערותיו מדי לילה לאשתו, כדי שתוכל להמשיך ולנהל את התיאטרון כהלכה למחרת היום. בציבור ידוע שלוקאס סטיינר נמלט מפא- ריס אל החופש, והיחסים שבינו לבין רעייתו לובשים צורה של אהבה אסורה, עם כל המתח והחרדה הכלוכים בכך,

מאריון סטיינר (קתרין דנב) בעבודתה בתיאטרון הלילה האמריקאי של התיאטרון

סטיינר כמפקדה הגרמנית פאשיסטים במקום גאנגסטרים

סרטיו האחרים. אבל כפי שאמר פעם ז'אן רנואר, שהוא אולי גדול הקולנועים שקמו לצרפת אי-פעם, אמן אמיתי יוצר כל חייו רק יצירה אחת. וכאשר הוא משר- לים אותה, הוא מקדיש את הזמן הנותר כדי לשפץ אותה, לשכלל אותה, לעדן אותה ולהביא לידי צורתה המושלמת. כך שכל יצירה נוספת אינה אלא שיפור ה- יצירה שקדמה לה.

פרנסואה טריפו, שהוא מעריצו של רנואר והאישי שרבים רואים בו את יורשו

פרנסואה טריפו מדריך את היינץ בננט (כורע מימין) פרנסואה טריפו מדריך את ז'ראר דפארדייה (רכוב על אופניים)
"הפאשיזם בצרפת מבוסס היום פחות מכפי שהיה, אבל הוא קיים בלי ספק"